

Sygn. akt III AUa 448/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibieli
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górski (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2015 r. w Szczecinie

sprawy K. L. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 kwietnia 2014 r. sygn. akt VI U 31/14

oddala apelację.

SSO del. Beata Górski SSA Zofia Rybicka - Szkibieli SSA Barbara Białecka

III AUa 448/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 grudnia 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił K. L. (1) prawa do emerytury w obniżonym wieku wobec nieuznania 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

W odwołaniu ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do emerytury podnosząc, że spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury z uwagi na to, że pracował w warunkach szczególnych. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2014 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że K. L. (1), urodził się (...). Od dnia 31 października 1967 do 22 kwietnia 1969 roku pracował w (...) (...) w G. jako stażysta na stanowisku elektromechanika aparatury pomiarowo regulacyjnej. Od dnia 23 kwietnia 1969 roku do dnia 7 kwietnia 1971 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby z dniem 4 maja 1971 ponownie podjął zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy na stanowisku elektromechanika aparatury pomiarowo regulacyjnej i pracę tę wykonywał do dnia 30 kwietnia 1973 roku. Pracodawca za wskazane okresy zatrudnienia wystawił mu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dnia 3 maja 1973 roku K. L. (1) podjął pracę w Przedsiębiorstwie (...) w D. na stanowisku elektromontera. Pracę tę świadczył do dnia 31 października 1985 roku. Od 4 listopada 1985 roku do 30 czerwca 1991 roku był zatrudniony w (...) w G. jako kotlarz, a następnie od 1 lipca 1991 roku do 31 sierpnia 1992 roku w (...) spółce z o.o. w G. także jako kotlarz. Pracodawca za oba okresy pracy na stanowisku kotlarza wystawił K. L. (1) świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Dnia 2 września 1992 roku ubezpieczony podjął pracę w Zakładzie (...) w spółce z o.o. w T. jako elektryk i elektromechanik i wykonywał ją do 30 czerwca 1994 roku, a następnie od 1 lipca 1994 roku do 31 grudnia 1998 roku (i po tej dacie) pracował (...) spółce z o.o. w D.. Od 1 kwietnia 1995 r. jako mistrz w dziale mechanicznym, za który to okres pracodawca wystawił mu świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych. W dniu 27 listopada 2013 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił łączny okres ubezpieczenia w wysokości 31 lat, 4 miesięcy i 12 dni w tym 12 lat, 10 miesięcy i 18 dni okresu pracy w warunkach szczególnych.

Po tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał odwołanie za niezasadne. Przywołał treść art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz przepisy § 2-4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Sąd zważył, iż ze zgromadzonych dokumentów, zeznań świadków oraz wnioskodawcy nie wynika, że K. L. (1) pracował 15 lat stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał, że w takich warunkach ubezpieczony pracował 12 lat, 10 miesięcy i 18 dni. Natomiast nie zaliczył ubezpieczonemu pracy od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r. z uwagi na brak jednoznacznych dowodów potwierdzających, że w tym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kotlarza albowiem w świadectwie pracy pracodawca wskazał, że ubezpieczony pracował jako kotlarz – brygadzysta bez rozróżnienia ile czasu poświęcał na pracę na obu tych stanowiskach. Sąd Okręgowy po wysłuchaniu ubezpieczonego ustalił, że pełnienie funkcji brygadzysty nie stwarzało po stronie ubezpieczonego takiej ilości dodatkowych obowiązków aby nie mógł stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracować jako kotlarz. Obowiązków tych było niewiele i przez krótki czas, a wykonywane były oprócz pracy kotlarza. Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że praca w spornym okresie była pracą w warunkach szczególnych w wymiarze 1 roku i 2 miesięcy. Mając jednak na uwadze, że po dodaniu tego okresu do uznanego przez organ rentowy okresu pracy w warunkach szczególnych (12 lat, 10 miesięcy i 18 dni), nie uzyskano 15 lat stażu pracy a jedynie 14 lat i 18 dni oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy zważył, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy okazał się niewystarczający do uznania, że spełnione zostały wszystkie przesłanki do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury.

Dochodząc do powyższych wniosków Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję i z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł ubezpieczony. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe jego zastosowanie polegające na przyjęciu, że okresu zasadniczej służby wojskowej nie zalicza się do pracy w szczególnych warunkach, podczas gdy ubezpieczony świadczył pracę w szczególnych warunkach i powrócił do tej samej pracy u dotychczasowego pracodawcy bezpośrednio po odbyciu służby wojskowej. Apelujący wniósł o zmianę wyroku i przyznanie prawa do emerytury.

W motywach środka odwoławczego ubezpieczony podniósł, że Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił okresu służby wojskowej od 23 kwietnia 1969 r. do 7 kwietnia 1971 r. jako pracy w szczególnych warunkach. Powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z 16 października 2013 r. II UZP 6/13 oraz przepisy ustawy z 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony, gwarantujące pracownikowi, po spełnieniu warunków wskazanych w jej art.

106 ust. 1 wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po obyciu tej służby, podjął zatrudnienie w tym zakładzie, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby oraz rozporządzenie wykonawcze z 1968r. według którego pracownikowi, który podjął zatrudnienie zalicza się okres odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z tych względów apelujący uznał, że zawarte w apelacji zarzuty i wnioski należy uznać za zasadne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego jest nieuzasadniona mimo, że podniesione w niej treści co do możliwości zaliczania do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywanej zasadniczej służby wojskowej Sąd Apelacyjny w pełni podziela.

W tym miejscu przywołania wymaga uchwała Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008r. III CZP 49/07 gdzie wyjaśniono, że pojęcia granice apelacji nie należy wiązać z treścią zarzutów i wniosków apelacyjnych, lecz z uprawnieniem i obowiązkiem sądu

odwoławczego do pełnego i samodzielnego rozpoznania sprawy w oparciu o całość zebranego materiału dowodowego i właściwe przepisy prawa materialnego.

W przedmiotowej sprawie prawidłowo Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. 2009r., Nr 153, poz. 1227 z zm.) ubezpieczeni urodzeni, jak wnioskodawca, po dniu 31 grudnia 1948 roku, uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 tej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy, o którym stanowi art. 27 ustawy, tj. 25 lat dla mężczyzn. Niezbędnym warunkiem jest również nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa, jak też rozwiązanie stosunku pracy w przypadku pracowników (według brzmienia art. 184 ustawy emerytalnej obowiązującego do dnia 31 grudnia 2012 roku). Odnosząc się do przesłanki odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych wskazać należy, że zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) winien on wynosić co najmniej 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze, na stanowiskach wymienionych w załączniku do przedmiotowego rozporządzenia.

Spór przed Sądem drugiej instancji, z uwagi na treść uzasadnienia apelacji, zogniskował się wokół zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 23 kwietnia 1969r. do 7 kwietnia 1971r. kiedy to ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową i bezpośrednio po jej zakończeniu wrócił do pracy wykonywanej przed powołaniem do wojska. W ocenie Sądu Apelacyjnego podniesiona przez apelującego kwestia nie jest co do zasady sporna, Sąd Apelacyjny bowiem podziela stanowisko prezentowane przez Sąd Najwyższy w uchwale, na którą powołuje się apelujący. Mimo to rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego uznaje za zasadne choć z nieco innym uzasadnieniem. W przedmiotowej sprawie kluczowe znaczenie miało ustalenie, czy K. L. (1) pracował jako elektromechanik aparatury pomiarowo – regulacyjnej w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w wymiarze 15 lat. Sąd Okręgowy przyjął za organem rentowym, że taki właśnie charakter należy przypisać okresom pracy w (...) S.A. w G. od 31 października 1967r. do 22 kwietnia 1969r. i od 4 maja 1971r. do 30 kwietnia 1973r. wskazanym w treści świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 4 listopada 2013r. dołączonych do wniosku o emeryturę. W świadectwie tym podano, iż ubezpieczony świadczył pracę wymienioną w Wykazie A Dziale II poz. 1 pkt 21 stanowiącego załącznik do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego Nr 7 z dnia 7 lipca 1987roku, w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu chemicznego i lekkiego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego błędem Sądu Okręgowego a wcześniej organu rentowego było zaliczenie pracy w spornym okresie na podstawie świadectwa pracy z dnia 4 listopada 2013r. bez wnikliwej analizy treści tego dokumentu. Przypomnienia jedynie wymaga, że samo przedstawienie świadectwa pracy nie jest okolicznością wystarczającą do uznania, że sporna przesłanka została spełniona. Świadectwo pracy jest bowiem dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c.; stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Jak każdy dokument prywatny świadectwo pracy podlega ocenie sądu zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.). Zatem sam fakt, że świadectwo pracy w szczególnych warunkach, znajduje się w dyspozycji ubezpieczonego, nie przesądza jeszcze o uznaniu pracy wykonywanej przez niego za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy nie jest dokumentem abstrakcyjnym i w związku z tym musi znajdować oparcie w dokumentacji pracowniczej, a w konsekwencji może być przez tę dokumentację weryfikowane. W związku zaś, z kwestią regulacji resortowej, wskazać trzeba, że jurydycznie utrwalony jest pogląd, iż przepisy resortowe, o których traktuje § 1 ust. 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku nie stanowią źródła prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP, a określenie stanowisk w tych aktach ma znaczenie techniczne i nie jest rezultatem tworzenia, tylko stosowania prawa. Zarządzeniom resortowym przypisuje się charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Mogą one więc być pomocne przy dokonywaniu wykładni oraz kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do rozporządzenia (post. Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012r., I UK 403/11, LEX nr 1214549, z dnia 14 lutego 2008r., I UK 313/07, niepubl., wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, III AUa 573/09, OSA Gdańsk 2010/1/5/139). Oznacza to, że wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazie A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Jednakże w przypadku, gdy rozporządzenie określa stanowisko pracy w sposób ogólny, a zarządzenie resortowe uściśla charakter pracy, to wówczas nie dochodzi do przekroczenia granic regulacji wskutek ustalenia, że ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku wskazanym w rozporządzeniu, a stypizowanym w przepisach resortowych. Odmiennie natomiast ocenia się wykraczanie w wykazach resortowych poza materię rozporządzenia Rady Ministrów i ustanawianie nowych stanowisk pracy. Brak w zarządzeniu resortowym danego stanowiska pracy, wymienionego w rozporządzeniu, nie pozbawia oczywiście możliwości przyznania prawa do emerytury. Podsumowując, zarządzenia resortowe nie stanowią źródła prawa, a więc nie można z nich wywodzić uprawnień emerytalnych, ale na etapie stosowania prawa dopuszcza się posiłkowanie ich treścią dla wykładni i właściwej kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Takiej refleksji nie poczynił Sąd Okręgowy i niedokonał oceny świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 27 listopada 2013 roku pod kątem kwalifikacji pracy na stanowisku elektromechanik aparatury pomiarowo regulacyjnej w Zakładach (...) Spółka Akcyjna w G.. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zauważenia wymaga, że Dział II odnosi się do energetyki. W dziale zaś IV dotyczącym chemii, bo w takiej branży ubezpieczony pracował nie ma takiego stanowiska pracy. Jak sam ubezpieczony podał w trakcie spornego okresu pracował jako elektryk przy naprawie urządzeń do przedzenia. Brak jest zatem w zgromadzonym materiale jakichkolwiek miarodajnych dowodów pozwalających na poczynienie ustaleń, że K. L. (1) pracował w okresie od 31 października 1967 do 30 kwietnia 1973r. z przerwą na służbę wojskową, przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i cieplnej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych cieplnych. Zaliczenie tego okresu do pracy w warunkach szczególnych przez organ rentowy nie jest wiążące dla Sądu, który jak już było wskazane jest sądem merytorycznym zobligowanym do zbadania całokształtu zaferowanego przez strony materiału dowodowego. Zatem jak zostało to wyżej ustalone z materiału dowodowego sprawy nie wynika, by praca ubezpieczonego – przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej i po jej zakończeniu – stanowiła pracę w szczególnych warunkach określoną zarówno w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz 43 ze zm) jak i we wskazanym zarządzeniu resortowym. W świetle powyższych ustaleń i rozważań brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczony spełnił wszystkie warunki konieczne do otrzymania emerytury w trybie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, skoro nie legitymuje się on co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach na dzień

1 stycznia 1999 roku, a tym samym nie nabył prawa do żadanego świadczenia. Dochodząc do powyższych konstatacji Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka – Szkibiel del. SSO Beata Górka